

Covid19 Pandemi Sürecinin Evden Çalışan Ebeveynler ve Çocuklarına Etkileri

Arslan Dikme, Şükran¹

Gültekin, Bülent Kadri² <https://orcid.org/0000-0001-5594-7603>

Öz

Bu çalışmayla, Covid-19 pandemisi sürecinde evde kalmak zorunda kalan anne ve babaların, çocuklarıyla ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda amaçlı örneklem türlerinden tipik durum örnekleme kullanılarak COVID-19 salgını sırasında yedi hafta boyunca evde kalan 11 ebeveyn ulaşılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılarak desenlenmiştir. Veri, gönüllü katılımcılarla yapılan telefon görüşmelerinin onayları doğrultusunda kaydedilmesi ile elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan yedi soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma; anne ve babaların süreçten benzer şekilde etkilendiklerini ve pandeminin ebeveynlerde korku, kaygı, endişe, çaresizlik, öfke gibi duygulara sebep olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca pandemi sürecinde babaların çocukları ile daha uzun süre zaman geçirme ve ebeveynlik sorumluluklarını üstlenme açısından değişiklikleri saptanmıştır. Ayrıca, annelerin online çalışmaya ek olarak ev işlerini yapmayı sürdürdükleri, çocuklara sınır koymak açısından ebeveynleri zorlayan bir süreç yaşandığı büyük anne ve büyük babanın desteğinin bu süreçte kolaylaştırıcı işlev gördüğü saptanmıştır. Çocukların uzaktan eğitim kapsamında okullarından ayrı kalmaları ile ebeveynler, çocukların sosyalleşme, oyun, özgüven, kendini ifade etme gibi gelişimsel ihtiyaçlarını ev ortamında yaptıkları uygulamalarla desteklemiştir. Pandemi sürecinde baba çocuk ilişkisinin dinamiklerinin derinlemesine araştırılması ve babalığın değişiminde etkili olan faktörlerin belirlenmesi önerilmektedir.

KeyWords: Pandemi, ilk çocukluk dönemi, uzaktan eğitim, ebeveyn-çocuk ilişkisi

Effects of Covid19 Pandemic Process on Parents Working From Home and Their Children

Abstract

With this study, it was aimed to examine the relationships of mothers and fathers who had to stay at home during pandemic, with their children. For this general purpose, 11 parents who stayed at home for seven weeks during the COVID-19 out break were reached using typical case sampling from purposeful sampling types. The research was designed using case study, one of the qualitative research methods. The data were obtained by recording telephone conversations with the volunteer participants in line with their consent. The obtained data was subjected to content analysis. Research revealed that parents were similarly affected the pandemicca used feelings such as fear, anxiety, anxiety, help lessness, an danger in parents. Inaddition, the separation of children from schools in this process has revealed a difficulty in meeting the developmental needs of children such as socialization, play and self-confidence on their own.

Mothers continued to do their house work in addition to working online, and the support of the grand parents had a facilitating function in this process. Child's leaving school has increased the participation of parents in the education process. Dynamics of the father-child relationship in depth and determine the factors that affect the change in fatherhood.

KeyWords: Pandemic, earlychildhood, distance learning , parent-childr elationship

¹ Sorumlu Yazar: Arslan Dikme, Şükran, Psikolojik Danışman, MEB, sukranslandikme@gmail.com

² Gültekin, Bülent Kadri, Doç. Dr., Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, gultekinb@yahoo.com

GİRİŞ

İnsan yaşamında erken çocukluk dönemi ve bu dönemde ebeveyni veya bakım veren kişi ile ilişkileri oldukça önemlidir. Bireyler bu dönem aldıkları mesajlar ve iletilerle kişiliklerinin temellerini oluşturmakta ve bu temel üzerine gelecek yaşam rollerini inşa etmektedirler. Collins vd. (2000) erken çocukluk dönemindeki ebeveyn çocuk ilişkisindeki kalitenin, yaşamın ilerleyen evrelerinde etkisini sürdürdüğünü belirtmektedir. Bu süreçte anne ve babanın verdiği mesajlar, çocukla kurdukları etkileşimler gelişimsel açıdan oldukça önemlidirler. Kağıtçıbaşı vd. (1993) çocukların bebeklik ve oyun dönemlerini içine alan yıllarının beyin ve sinir sisteminin gelişme hızına da paralel olarak hızlı bir öğrenme süreci olduğunu belirtmektedir. Yörükoğlu (2002) bu dönem çocuklarının öğrenme konusundaki başarılarına karşılık kendisini korumada ve tehlikelere karşı savunma geliştirmede güçsüz olduğunu belirtmektedir. Yörükoğlu (2002) ilk çocukluk döneminde çocuğun bakılmak, korunmak ve kollanmak istediğini belirtmektedir. Bu dönem anne baba ile çocuk arasında korumaya ve desteklemeye dayalı olarak gelişen ilişki oldukça değerlidir. Çocuğun, ebeveynleri tarafından yeterince desteklenmemiş olması veya güvenli bir aile ortamının sağlanmamış olması ders başarılarından düşünme becerilerini kullanmaya, yaşadıkların anlamlandırmadan ve ifade etmedeki güçlüklerle pek çok farklı gelişim alanında sınırlılıkları beraberinde getirmektedir. Bebeklik ve ilk çocukluk evresi olarak anılan dönemde çocuk, sınırlı mantıklı düşünme yeteneği ile yaşadığı olağan dışı olayları kavramakta güçlük yaşamaktadır. Creswell ve Willetts'e (2012) göre konuşamamak, anlayamamak bireyleri rahatsız eder. Bu bağlamda çocukların dil ve düşünce süreçlerindeki sınırlılıkları nedeni ile duygu ve düşüncelerini ifade etmede güçlükler yaşamaları veya yetişkinlerce dinlenilmiyor olmaları onların rahatsız olmalarına yol açabilmektedir. Çocukluk döneminin bu sınırlılıkları nedeni ile Covid-19 pandemisi sonrasında ailelerin ve çocukların deneyimleri, merak uyandıran bir konu olmuştur. Gerek televizyon kanalları ile gerekse pek çok sivil toplum örgütü ailelerin çocukları ile geçirdikleri zamanın kalitesini arttırmaya yönelik pek çok çalışmayı sürdürmüşlerdir. Pandemi sürecinde dünyada ekonomi, eğitim, turizm gibi pek çok alanda hayata geçirilen yeni uygulama ve kısıtlamalar ebeveyn çocuk etkileşimini arttırmış, ebeveynlerin çocuklarla ve birbirleriyle geçirdikleri zamanın kaliteli olmasını zorunlu hale getirmiştir. Lau vd. (2006), salgın dönemlerinde bireylerin yaşam tarzları ile birlikte ailelerinden ve sosyal çevrelerinden buldukları desteğin arttığını ortaya koymuştur. Bu bağlamda pandemi süreçleri, yaşanan stres ve kaygı ile birlikte, çocukların gelişimsel ihtiyaçları, korunma ve güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasında ailelerin önemini arttığı dönemlerdir. Schonfeld ve Demaria (2015) çocukların, ruhsal gereksinimlerini kendi başlarına giderebilecek becerilere sahip olmadıkları için yetişkinlere kıyasla pandemi ve doğal afetler gibi travmatik olaylardan daha fazla etkilenen gruplar olduklarını belirtmektedir. Okullar, çocukların normalleşme süreçlerindeki pozitif etkileri nedeniyle diğer doğal afetler sonrasında normalleşme süreçlerinde yararlanan ortamlardır. Ancak pandemi döneminde okulların riski yayan ortamlara dönüşmüş olması çocuklar için başlı başına bir duygusal güçlük olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Bütün bunlardan hareketle bu çalışma, Covid-19 pandemi sürecinde okulların kapanması ile birlikte çalışmalarına ara veren veya sokağa çıkma kısıtlamaları ile birlikte evde kalmak durumunda kalan ebeveynlerin çocuklarıyla yaşadıklarını, bu süreçte çocukların gelişimsel ve eğitsel ihtiyaçlarına yönelik davranışlarını, pandemi sürecine bağlı değişen ebeveynlik deneyimlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Covid-19 Pandemi Süreci ve Gündelik Yaşama Etkileri

Bireylerin ekonomik ve sosyal etkileşimlerinin ve hareketliliklerinin artması ile birlikte salgın hastalıkların geniş insan topluluklarını etkilediği bir pandemi döneme tanıklık etmekteyiz.

Pandemi, bir alanın neredeyse tamamında veya bir grup insanın, hayvanın veya bitkilerin hemen hemen hepsinde bulunan salgınlar ve hastalıklardır (Cambridge, 2020). Geçtiğimiz 20 yıl içinde dünyada etkisini gösteren İnfluenza Pandemisi'ni Sezen (2009), yeni bir influenza virüsünün, o virüse karşı bağışıklık gelişmemiş olan çok sayıdaki topluluğu etkilemesi olarak tanımlamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2020), 11 Mart 2020 tarihinde Covid-19 virüsüne bağlı olarak yaşanan salgın durumunu bir pandemi olarak ilan etmiştir. DSÖ'nün bu uyarısının ardından ülkeler sınır kontrolü uygulamalarına başlamışlar ve zamanla bu kontrolleri, ülkelerin sınırları içindeki kısıtlamalar takip etmiştir. Türkiye'de ilk vaka 11 Mart 2020 tarihinde görülmüş (Cnntürk, 2020), 12 Mart 2020 tarihinde ise ilk ve orta dereceli okullar ile üniversitelerde eğitime ara verilmiştir. Alınan bu kısıtlama tedbirlerinin ardından Türkiye'de öğrencilerin eğitimlerinin uzaktan eğitimle sürdürülmesine başlanmıştır. Devamında pek çok işletme ücretsiz izinler ve evden çalışma olanakları sunarak salgının yayılmasını engelleyecek ve çalışanlarını salgından koruyacak önlemleri devreye sokmuşlardır. 10 Nisan 2020 tarihinde salgının etkisini azaltmaya yönelik olarak İçişleri Bakanlığı tarafından 30 büyükşehirde sokağa çıkma yasakları ilan edilmeye başlanmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2020). İlk olarak 11 - 12 Nisan tarihlerinde uygulanmaya başlanan sokağa çıkma yasakları Haziran 2020 tarihine kadar devam ettirilmiştir. Sokağa çıkma yasaklarının uzaması, pandeminin yarattığı ekonomik kriz ortamı nedeni ile işsiz kalan bireyler ile uzaktan çalışma imkanı sağlanan çalışanlar sosyal ve iş yaşamlarından uzaklaşmalarına karşın ailelerine daha fazla zaman ayırma şansı elde etmişlerdir.

Covid-19'un Çalışma Yaşamı Ve Aile Yapısına Etkileri

Koçak ve Harmancı (2020) pandemilerin ailelerin işlevlerinde ve ailedeki bireylerin rollerinde değişiklikler yarattığını belirtmektedir. Böylesine toplumun geniş kesimlerini farklı bağlamlarda etkileyen değişimler ve zorlayıcı deneyimler aile yapısını, ailedeki güç ve rol dağılımını, doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebilmektedir. German (1994), kapitalizmin gelişiminin, büyük güçlerle endüstri devriminin yayılmasının, ailenin doğasında muazzam değişiklikler yarattığını belirtmektedir. Prasso (2019), pandemi döneminde boşanmaların arttığını belirtmektedir. Coyne vd. (2020), böylesi dönemlerde evde yaşayan bireylerin stres düzeylerinin artmasına bağlı olarak evde aile içi istismarların da artabileceğini belirtmektedir. Buna karşılık Koçak ve Harmancı (2020), ailelerin dayanışma duygusuyla birbirlerini pandemiye karşı koruduklarını ve iyileşme sürecini hızlandıracak tedbirleri aldıklarını belirlemiştir. Alisinanoğlu vd. (2020), pandemi sürecinde ailelerin çocuğu bilgilendirmeye yönelik farklı yöntemlere başvurduğunu ve desteklediğini belirtmektedir. Pandemi döneminin ebeveynlerin, çocuklarının eğitimlerini, fiziksel gelişimlerini ve ruhsal yapılarını desteklemeye yönelik çeşitli uygulamaları evlerinde gerçekleştirmek durumunda kaldıkları bir dönem olduğu anlaşılmaktadır. Bu deneyimin kimi anne babaların çocukları ile yeni bağlar kurmalarına olanak sunduğu düşünülmektedir. Pandemi sürecinde genel olarak anne babalar için iş ve ev yaşantısı arasındaki sınırların tamamen ya da kısmen bozulmasına ek olarak formal eğitim yaşantısındaki çocukların uzaktan eğitim yoluyla ev ortamında öğrenimlerine devam etmek durumunda kalmaları aile içinde yeni düzenlemelerin yapılmasını gerekli kılmakta, gerek anne babalar gerek çocukları açısından dengeli ve sürdürülebilir bir yaklaşımın izlenmesi ise güçleşmektedir (Akoğlu ve Karaaslan, 2020).

Covid 19 Pandemi Sürecinin Çocuklara Etkileri

Pandemi süreci gibi yoğun travmatik yaşantıları içeren toplumsal olayların çocuklar ve ebeveynler üzerinde pek çok etkisinden söz edilebilir. Schonfeld ve Demaria (2015) çocukların kriz ve/veya travma durumlarında verdikleri tepkilerin; yaşanan olayın doğası, olayın neden olduğu ölüm, yıkım ve hasar miktarına, çocuğun kendisinin ve ailesinin mevcut duruma dâhil olma derecesine, çocuğun kendisinin ve tüm toplumun olayın yaşanmasından

önceki dönemde olduğu gibi güvenli ve konforlu rutinelere dönebilmesi için geçen süreye, stres etkeninin bir kez karşılaşılan ya da kronik bir olay olup olmamasına, çocuğa bakım veren kişilerin başa çıkma becerine, çocukların önceden var olan zihinsel sağlık, gelişim düzeyi, temel duyarlılık ve başa çıkma becerileri düzeylerine, yaşanan olayı takip eden ikincil stres etkenlerinin ve kayıpların niteliğine göre değiştiğini belirtmektedir. Bu bağlamda, pandemi sürecin toplumun geniş kesimlerini uzun süre boyunca etkilemesi ve neredeyse her ailede covid vakasının varlığı nedeni ile çocukların bu süreçten etkilenmiş olmaları olasıdır. Buna ek olarak yakın çevresinde kayıp veya hastalık bulunmayan çocuklarda pandemi sürecinden etkilenmenin görece daha sınırlı düzeyde gerçekleşmiş olması beklenmektedir.

Görüldüğü gibi pandemiler, gerek ebeveynler gerek çocuklar açısından yıkıcı etkiler doğuran bir dönemdir. Bu tür yaygın toplumsal travma dönemlerinde, bireylerin sahip oldukları stresle baş etme becerileri, psikolojik sağlamlıkları, sorun çözme becerileri yaşanan travmaların etkisini azaltmada önemli roller oynamaktadırlar.

İlk Çocukluk Döneminde Ebeveynin Önemi

Bireylerin yaşama ilk adımlarını attıkları 0-6 yaş gelişim dönemi, yaşamın sonraki yıllarında orta çıkacak gelişim ödevleri açısından önemli bir dönemdir. Bu dönem yaklaşık iki yıl süren bebeklik dönemi ile yedi yaşına kadar süren ilk çocukluk veya oyun çağını kapsamaktadır. Erken çocukluk dönemi olarak tanımlanan bu dönemdeki fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişim kişinin ileriki yıllardaki gelişimi için temel teşkil eder (Açev, 2017). Dönem, çocuğun hızlı gelişim süreci kadar ebeveynlerle kurulan ilişkinin etkisi açısından da büyük önem arz etmektedir. Bu dönemin kazanımları yaşamın sonraki evrelerinde edinilecek olan kazanımların da temelini oluşturmaktadır. Bu dönem ebeveynler ile kurulan ilişkide geliştirilen olumlu benlik algısı, sonraki yıllarda kurulacak sosyal ilişkiler ile yaşamda üstlenilecek roller açısından temel oluşturmaktadır. Bu dönem çocuklara verilen mesajlar, onlarla kurulan ilişkiler, kullanılan beden dili ve söylem onları kişiliklerinin yapıtaşına dönüştürebilmektedir. Kulaksızoğlu (1988) oyun çağı çocuklarının kendilerine dönük olduklarını belirtmektedir. Bu nedenle çevresinde gerçekleşen olayların kaynağını kendilerinde arama eğilimindedirler. Kulaksızoğlu (1988), kendini ispatlamaya dönük direnme davranışları gösteren bu yaş çocuğunun, olumlu ebeveyn ilişkileri ile bağımsızlaşmayı ve girişimciliği öğrendiğini belirtmektedir. Bu dönem gelişimin en hızlı olduğu, çevresel etkenlerden en fazla etkilenen, kazanılan tavır, davranış ve alışkanlıkların ileriki yıllarda da devam etme olasılığının oldukça fazla olduğu ve öğrenmenin en hızlı olduğu bir dönemdir (Çağdaş ve Seçer, 2006). Cimon-Paquet vd. (2019) yüksek kalitede anne çocuk ilişkisinin altı yıl içinde çocuğun uyku süresini uzattığını belirlemiştir. Bu bağlamda zorlu süreçlerde olağan yaşama dönme ve ruh sağlığının korunmasında çocuk ile ebeveyn ilişkisi biyolojik fonksiyonlar üzerinde dahi etkilidir.

Aile, hızla değişen pek çok şeye karşılık bireylerin yaşamında temel güvenin kaynağı olan koruyucu bir yapıdır. Her birey doğumundan itibaren kendini bir ailenin içerisinde bulur ve bu yolla kültürlenerek sosyal yaşama adapte olur. Çocuğun sadece fiziksel gereksinimleri değil aynı zamanda sevgi, şefkat ve saygı gibi duygusal ihtiyaçları da aile ortamında karşılanmakta; kişilik ve sosyal gelişim süreci de ailede oluşmaktadır. Chow (2004) ailenin çocuğun hem ilk hem de en etkili toplumsal çevresini olduğunu belirtmektedir. Bu bakımdan aile ortamındaki mutsuzluk veya sevgisizlik ortamı çocuğun yaşamı boyunca telafi edemeyeceği boşlukların da temelini oluşturabilir. Sakarya ve Güneş (2013) sosyal desteğin afet sonrası süreçlerde psikolojik dayanıklılığı arttıran bir faktör olduğunu belirtmektedir. Aile bireylerin her an bir arada oldukları sosyal bir ağ olması bakımından önemli bir sosyal destek ünitesidir. Murry ve Brody (1999), sağlıklı destekleyici bir aile ortamının çocuğu risk faktörlerinden koruduğunu ve yüksek bir koruma sağladığını belirtmektedir. Bu bağlamda

çocukla geçirilen zamanın kalitesi, evde çocuğa sunulan destekleyici ortam çocuğun dayanıklılığını arttırmada etkili olması beklenen durumlardır.

Çocuğun ilk sosyal çevresini içine girmiş olduğu aile oluşturmaktadır. İnsanlarla olan ilişkileri bu çevrenin etkisiyle gelişebilmektedir. Ailenin hem çocuğun eğitimine, hem de duygusal ve sosyal gelişimine katkısı ailenin farklı üyeleriyle çocuk arasındaki ilişkilerden doğmaktadır. Bu ilişkiler özellikle aile üyelerinin çocuğa karşı takındığı tavır ve davranış şekilleri olmak üzere ailedeki tüm yaşam biçimin etkisindedir (Örgün, 2000). Gençtan (1996), bireylerin güven sahibi ve girişimci bireyler olmalarının en önemli sebeplerinden birinin kaygılı anne tutumu olduğunu belirtmektedir. Bu bakımdan ebeveynlerin travmatik zorlayıcı yaşam deneyimlerinde sakin kalabilmeleri, kriz durumunu yönetme becerilerine sahip olmaları çocuğun ruhsal dengesi açısından oldukça önemlidir. Gençtan'a (1996) göre temel güven duygusunun oluşmasında annenin kritik bir rolü vardır. Belirli bir tutarlılıkta, süreklilikte ve bebeğin ihtiyaçlarını gözeterek ihtiyaçlarını karşılayan anne bebeğin güçlü bir kişilikle hayatta kalmasını sağlamış olacaktır. Çocuk yetiştirme tutumları, toplumdan topluma, kültürden kültüre farklılık gösterdiği gibi aynı toplum içerisindeki aileler arasında da farklılık gösterebilir. Ancak değişmeyen, çocuğa gösterilen tutumun onun kişiliğinin ve benliğinin oluşmasında oynadığı roldür. Gençtan (1996), çocuğun benlik kavramının onun için önem taşıyan büyüklerinin ona gösterdiği saygı ile gelişebileceğini belirtmektedir. Sürekli değersizlik mesajları alan çocukta beklenen tepki, sevilmediği ve değer görmediği için önemsiz biri olduğunu düşünmesi olacaktır. Akgün ve Yeşilyaprak (2011) annelerin çocukları ile oyun oynama sırasında istenmeyen sözel dil kullandıklarını belirtmektedir. Ural vd. (2014), annelerin kabul düzeylerinin çocukların yaşları büyüdükçe azaldığını ortaya koymaktadır. Çakıcı (2006), annenin öğrenim düzeyi arttıkça çocukları ile kurdukları ilişkinin olumlu yönde etkilendiğini belirtmektedir. Buna göre çocukla zaman geçirmekten çok geçirilen zamanın niteliği önemlidir. Ebeveynlerin çocukla kurdukları dilin kabul edici bir tutum içermesi, çocuğun öz-benliğinin sağlıklı gelişmesi açısından oldukça önemlidir. Pozitif ebeveyn çocuk ilişkisine sahip olan çocukların psikopatolojik açıdan daha güçlü olduklarını belirlemiştir. Bu bakımdan ebeveyn çocuk ilişkisi çocuk açısından koruyucu bir işlev görmektedir (Mathijssen vd., 1998). Ebeveynler çocuklarının yaşamında önemli bir etkiye sahiptir, her çocuk ebeveyninin kendisine sunduğu atmosfer içine doğup burada büyümektedir. Ebeveyn ile kurulan ilişki çocuğun ilk kurduğu ilişki olmasının yanında yaşamı boyunca iz bırakan bir ilişkidir. Çocuk açısından ebeveynle kurulan ilişki ilk sosyal ilişki olması bakımından önemlidir. Ebeveyn ile çocuk arasında kurulan ilişki her ailede farklı tezahür edebilir. Bu ilişkinin seyrini anne babanın kişilik özellikleri kadar, onların çocukluk deneyimleri ve kendi ebeveynleri ile ilişkileri etkileyebilir. Ogelman ve Çabuk (2013), ebeveynlerince kabul edilen çocukların iletişim kurmada ve kendilerini ifade etmede daha istekli olduklarını belirtmektedir. Ebeveynlerin bir birleri ile kurdukları ilişkinin niteliği, iletişimde başvurdukları dil çocukları ile doğrudan kurdukları ilişki kadar önemlidir. Çocuğun uygun ve destekleyici bir ebeveyn tutumu ile büyümesi, anne babanın evde uygun ve destekleyici bir aile ortamı yaratmaları çocuk gelişimi açısından oldukça önemlidir. Yörükoğlu (2004), çocuğun anne baba ile kurduğu ilişkiye bağlı olarak dünyanın çocuk için korkulacak, güvensiz bir yer ya da güvenli ve yaşamaya değer bir yer olarak algılandığını belirtmektedir. Ailede kurulan olumlu atmosfer veya anne babanın çocukla ilişkisinde kullandıkları dil ile bir arada geçirilen zamanın kalitesi, çocuğun yaşamında karşılaştığı güçlükleri aşmasında, onun ruhsal kaynakları olarak işlev görecektir. Akgün ve Yeşilyaprak (2011), özellikle anne ile çocuk arasında okul öncesi dönemde kurulan ilişkinin, çocuğun yaşamı boyunca devam eden etkilerine vurgu yapmaktadır.

David ve Murphy (2007), anne babaları arasında çatışma yaşanan çocukların sosyal ilişkilerinde daha içe kapalı olduklarını bu etkinin kız çocuklarında erkeklere kıyasla daha belirgin olduğunu belirtmektedir. Evirgen (2010), anne babaların sergiledikleri duygusallığın çocukların sosyalleşme süreçlerinde büyük etkisi olduğunu belirtmektedir. Anne babalarının sevgisini ve onayını alan çocuklar bu yakın ilişkiyi kaybetmemek için daha fazla çaba sarf etmektedirler. Dereli ve Dereli (2017), ebeveynle çocuk arasında kurulan ilişkinin biyolojik yakınlığın yanı sıra psikolojik yakınlık, güven ve iletişimi de için alan önemli bir destek faaliyeti olduğunu belirtmektedir. Bu destek ailedeki tüm bireyler için travmatik durumlarda psikososyal açıdan iyileştirici bir işlev görmektedir. Dereli ve Dereli (2017) evlerde televizyon izlenme süresinin artması ile aile içindeki etkileşimlerin azaldığını belirtmektedir. Büyük şehirlerde sokakta zaman geçirme alışkanlıklarının çeşitli sebepler nedeni ile azalması sonucunda ebeveynlerle çocukların geçirdikleri zamanın önemi artmıştır. Bu alan son zamanlarda ilgi gören bir araştırma alanı haline gelmiştir. Çocukların arkadaş ilişkilerinin yerini aile içi ilişkilerin alması nedeni ile ebeveyn çocuk ilişkisi günümüzde farklı bir önem taşımaktadır. Çocukla geçirilen zamanın niteliğini Özyürek ve Gürleyik (2016) çocuk için zevkli olan ve çocuğun gelişimini destekleyici nitelikteki etkinliklerin yapıldığı zaman olarak tanımlamaktadır. Bu bakımdan çocukla bir arada zaman geçirmek çocuğun yararına faaliyetler ile uğraşmak ebeveyn çocuk etkileşimini nitelikli hale getirmektedir. Bu şekilde yapılandırılmış bir aile ortamı, çocuğun mutlu olmasında ders başarısının artmasında ve yaratıcı aktiviteler gerçekleştirmesinde destekleyici etken olacaktır. Özyürek ve Gürleyik (2016), çocukların ebeveynleri ile zaman geçirirken geniş bir ortamda olmak istediklerini ve oyun arkadaşı olarak anne babalarını görmek istediklerini belirlemiştir. Pandemi sürecinde çocuklarıyla oldukça fazla zaman geçiren aileler için geçirilen bu zamanın nasıl bir nitelik taşıdığı oldukça önemlidir. Karantina süreçleri ile ilgili stresle baş etmek özellikle iş yaşamıyla kişisel yaşamını dengede tutmak ve çocuk büyütme için çabalayan kişileri oldukça zorlayan bir süreçtir. Spinelli vd. (2020), Dereli ve Dereli (2017), düşük öğrenim düzeyine sahip babaların çocukları ile daha fazla çatışma yaşadıklarını belirlemiştir. Aynı zamanda ebeveynlerin çocukları ile çatışmalarında ailenin gelir düzeyinin de etkili olduğunu belirtmektedir. Buna ek olarak Dereli ve Dereli (2017) ebeveyn çocuk ilişkilerinin çocuğun psiko-sosyal gelişimi üzerinde etkili olduğunu belirlemiştir.

Özyürek ve Gürleyik (2016) ebeveynlerin 3-4 yaşındaki çocukları ile uzun süre olmasa da her gün oyun oynamaya çalıştıklarını ancak 5-6 yaşından itibaren oyun oynamaktan çok etkinlikler ve ders çalışmaya zaman ayırdıklarını belirlemiştir. Çocukla ebeveyn arasında kurulan ilişkinin duygusal boyutunu, çocuğun başarısı gibi bir olgunun ilişkiye dahil olması ile birlikte zamanla göz ardı edilmeye başlanmaktadır. Özellikle pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinin ebeveynler tarafından takip ediliyor olması ile çocuk-ebeveyn ilişkisinde ders başarısının etkisinin artması beklenmektedir. Aynı zamanda bu dönemde çocuğun ders başarısındaki düşüşte ebeveynlerin sorumlulukların arttığı düşünülmektedir.

Bu bağlamda, ailenin soyo-ekonomik düzeyi, çocuğun yaşı, ebeveynlerin ilişkilerinin kalitesi kadar çocuğun eğitim düzeyinin de çocukla geçirilen zamanın niteliğini etkilediği düşünülmektedir. Pandemi süreci, birlikte geçirilen zamanın artması bakımından aile dinamiklerinin ortaya çıkmasında etkili olması beklenen bir süreçtir. Ebeveyn ilişkisi çocuğun gelişimini iki biçimde etkilemektedir. Birincisi çocuk ile ebeveyn arasında kurulan doğrudan etkileşime bağlı olarak ortaya çıkan etkidir. Yavuzer (2009), ebeveynlerin kendi aralarında kurdukları ilişkinin de çocukların gelişiminde etkili olduğunu belirtmektedir. Buna göre sağlıklı bir anne baba profili cinsiyet rollerinin sağlıklı ediniminde etkili olabilmektedir. Eşler arasındaki sorunlar ebeveynlerin çocuklarına yönelik daha koruyucu veya daha otoriter davranış kalıplarını benimsemelerine sebep olabilmektedir. Bunun yanında çocukların

yaşanan çatışmada taraf olmaya zorlanmaları veya kendilerini zorunlu hissetmeleri de bir başka sorun olarak ortaya çıkabilmektedir.

Ebeveyn Çocuk İlişkisinin Önemi

Ebeveynlerin kendi aralarında kurdukları ilişkinin çocuğa etkisini inceleyen bağlanma kuramcısı Bowlby (1976), ebeveyn ile çocuk arasında kurulan ilişkinin niteliğinin, çocuğun yaşamı boyunca geliştireceği sosyal ilişkilerin de temelini oluşturduğunu belirtmektedir. İnsanlar çevrelerindeki kişiler ve varlıklarla belirli bir süreklilikte olan ve güven içinde devam eden sosyal ilişkilere ihtiyaç duymaktadırlar. Bu güven duygusu esasında belirtilen kişiler veya varlıklara yönelik geliştirilen bağlanmanın da özünü oluşturmaktadır. Yaşamın farklı dönemlerinde ortaya çıkış biçimi farklılaşmasına karşılık bağlanma her dönem ihtiyaç hissedilen bir duygudur. Bireyler kendilerini tehdit altında hissetmeleri durumunda hangi yaşta olurlarsa olsunlar bir güvenlik arayışına girmektedirler. Bu güvenlik arayışının bağlanmanın gerçekleştiği kişilere yönelmesi beklenmektedir. Bowlby (1976) bağlanmanın, yaşamın ilk yılında anne veya bakım veren kişinin bebeğin fizyolojik ihtiyaçlarını karşılmasına bağlı olarak geliştiğini belirtmektedir. Bu bakımdan bağlanmanın temelini bebeklik döneminde bebeğin fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasındaki tutarlı davranışlar oluşturmaktadır. Bebeklik döneminde kurulan temel ilişkide gelişen aksaklıklar bağlanma sürecinde de aksaklıklar yaratacaktır (Collins ve Laurson, 2003).

Stern vd. (2013), bağlanma sürecinin hamilelik sırasında annenin çocuğu ile ilgili hayalleri ve düşünceleri ile başladığını belirtmektedir. Çocuk kendisine bakım veren kişileri, ulaşılabilir ve duyarlı olarak algıladığında, aynı zamanda kendisinin de sevilebilir, değerli olarak hissetmekte ancak buna karşın bakım veren kişi ihmalkar ve reddeden bir tavır sergilediğinde çocuk da kendisinin sevilmeyen ve değersiz biri olarak algılanmaktadır (Evirgen, 2010).

Çocuklar, anne ve babalarının, ebeveynlik sorumluluklarını yerine getirmekte yetersiz kaldıklarına ilişkin bir algıya sahip olduklarında, çocuklar ilgi ve ihtiyaçlarına yeterince önem verilmediği düşüncesine kapılarak, benlik algıları zedelenebilmekte ve bu doğrultuda içselleştirilmiş davranış sorunları görülebilmektedir (Segrin ve Flora, 2005). Anne babaların çocukla geçirdikleri zamanın artması, ebeveyn çocuk ilişkisinde birlikte; oynama, dokunma, konuşma, fiziksel temas, eğlenme, işbirliği kurma gibi bağlanmanın temel öğeleri olarak kabul edilebilecek pek çok alanda ilişki fırsatı sunmaktadır (Kocatepe ve Bilgi, 2018). Anlatılarında anneler, babayı güven duyulan ve koruyup kollayan kişi olarak tanımlamışlardır. Baba, kamusal alanla ilişkilendirilmiş, parka gidilen, oyunlar oynanan, eğlenceli vakit geçirilen kişi olarak ifade edilmiştir. Anlatılarda baba, hata yapmayan, hata yapsa bile maruz görülen yüce bir figürdür. Ev ve bakım işlerini kendilerine ait bir egemenlik alanı olarak ifade eden anneler, çocuklarına yakın olan, çocukları ile vakit geçiren ve zaman zaman anneye yardımcı olan “yeni baba” modelini yüceltmış, aile içi cinsiyetçi roller arasında net bir ayırım yapmışlardır. Anneliğin kadının biyolojik yapısı gereği ortaya çıkan niteliğine karşılık babalık büyük oranda toplumsal normlara göre şekillenmektedir. Bu bakımdan babalık iş yapmak, özel alandan çok kamusal alanda var olmak, evin geçimini sağlamak gibi olgularla ilişkilendirilmektedir. Erkeklik ve kadınlık rollerinden bağımsız olmamakla beraber annelik ve babalık da çeşitli toplumsal öğretileri içerisinde barındıran kimliklerdir. Baba olmanın zorunlu kıldığı pek çok davranış kalıbından söz edilebilir. Bora'nın (2010) belirttiği gibi kadınlığı belirleyen temel olgular “ev” ve “ev işleri” ise babalığı belirleyen temel olgular ise “dışarı” ve “ekonomik faaliyetleri” olabilir. Bora (2010), kadınlığın kimliklenme sürecinin toplumsal kimlik edinme dinamiklerinin yanında iktidar ilişkileri ile bağlantılı olduğunu belirtmektedir. Benzer bir durum erkeklik ve belki de daha ağır bir biçimde babalık için de geçerlidir. Babanın, özellikle orta ve alt sınıflarda gelir sağlayan rolü bu dinamikle desteklenmektedir. Goldberg (1996), erkeklerin katı çalışma koşulları, sosyalleşme konusunda

kadınlara kıyasla yetersizliği, ağır çalışma koşulları sonucunda sağlığını kadınlara kıyasla daha erken yitirmesi nedeniyle kadınlardan daha zor durumda olduğunu belirtmekte ve anti feminist bir akımın öncülüğüne soyunmaktadır.

YÖNTEM

Çalışma nitel araştırma desenindedir. Nitel araştırmalarda, araştırmacının olgu hakkında neler öğrendiğini yansıtmak için rakamlardan çok kelimeler ve resimlerin kullanılır. Bulguları desteklemek için belgeler, katılımcı görüşlerinden kesitler, vb. kullanılır ve örneklem seçiminin genellikle tesadüfi olmayıp belli bir amaca yönelik belirlenir (Merriam, 2013). Çalışmada, verilerin toplanmasında görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme, doğrudan gözlenemeyen davranışlar, duygular veya insanların etraflarındaki dünyayı nasıl ifade ettiklerini öğrenmek için kullanılmaktadır. Nitel çalışmalarda, görüşme aracılığı ile istenilen bilgi toplanabilir (Ekiz, 2003; Merriam, 2013).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma covid-19 pandemisi sürecinde okulların tatil edilmesi ve sokağa çıkmanın yasaklanması sonucunda evde çocuklarıyla kalan ebeveynlerin annelik ve babalık deneyimlerini, değişimlerini ve hissettikleri duyguları incelemeyi amaçlamaktadır.

Çalışmanın amacına ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

Covid19 Pandemisi sürecinde ebeveynlerin deneyimleri nelerdir?

Covid19 Pandemi dönemi ile ilgili ebeveynlerin duyguları nelerdir?

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma deseninde durum analizine dayalı, betimleyici durum çalışması biçiminde tasarlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2005), durum çalışmasını; *birden fazla veri kaynağını, güncel bir olguyu kendi çerçevesinde ele alan, görgül bir araştırma yöntemi* olarak tanımlamaktadırlar. Araştırmada, katılımcılara Covid19 pandemi süreci ile ilgili yarı yapılandırılmış sorular yöneltilmiştir. Veriler, telefon görüşmelerinin, katılımcılardan izin alınarak kaydedilmesi ile elde edilmiştir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu genel amaç doğrultusunda; amaçlı örneklem türlerinden tipik durum örnekleme kullanılarak ulaşılan 11 kişi araştırmanın katılımcılarını oluşturmuştur. Tipik durum örnekleme, araştırma problemi ile ilgili olarak evrende yer alan çok sayıdaki durumdan tipik olan bir durumun belirlenerek bu örnek üzerinden bilgi toplanmasını gerektiren örnekleme yöntemlerindedir (Büyüköztürk vd., 2017). Araştırma, 2020 yılında İstanbul ilinde COVID-19 salgını sırasında yedi hafta boyunca evde kalan 11 ebeveyn üzerinde gerçekleştirildi. Araştırmaya beş evli çift ile pandemi sürecinde ayrılmış olan bir baba olmak üzere 11 kişi katılmıştır.

Tablo 1

Çalışma grubuna ilişkin demografik bilgilerin frekans dağılımı

Demografik Değişkenler		Frekans
Annenin Çalışma Durumu	Evet	5
	Hayır	1
Babanın Çalışma Durumu	Evet	6
	Hayır	0
Annenin Covid-19 Sürecinde Evde Kalma Durumu	Her zaman	6
	Çoğu Zaman	0

Tablo 1(Devamı)

Çalışma grubuna ilişkin demografik bilgilerin frekans dağılımı

Demografik Değişkenler	Frekans	
Babanın Covid-19 Sürecinde Evde Kalma Durumu	Kısa Süre	0
	Hiç evde kalmıyor	0
	Her zaman	4
	Çoğu Zaman	2
	Kısa Süre	0
	Hiç evde kalmıyor	0

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan altı annenin beşi; altı babanın tamamı bir işte çalışmakta olup covid 19 salgını süresince neredeyse aralıksız evde kalan ebeveynlerdir. Annelerden A1 ve A3; babalardan B1 gün boyunca evden online olarak çalışıyorlar. Annelerden A4 çalışmıyor. Babalardan BY ve B3 işini yapamadığı için evde kalmış; B2, B4 ve B5 işlerini uzaktan takip edebilmektedirler.

Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımlarına bakıldığında; babaların yaş ortalaması 40.17; annelerin yaş ortalaması 35.5’tir. Araştırmaya katılan ailelerden üçü iki çocuklu iken üçü tek çocukludurlar. Çocukların yaşları 9 yaş ile 2 ay arasında değişmekte ve yaş ortalamaları 4.13’tür. Araştırmaya katılan annelerin tamamı üniversite mezunu olup yalnızca A4 ev hanımıdır. A1 ve A3 gün boyunca online çalışmakta; A2, A5 yalnızca belirli sürelerde online çalışmaktadırlar. Babalardan BY ve B3 işini yapamadığı için evde kalmış, B1 gün boyunca online çalışıyor. B2 ve B4 işini uzaktan takip ediyor; B5 kimi zaman işe gidiyor. Araştırma grubunun tamamı çekirdek aile tipindedir.

Araştırmaya katılan annelerin %20’sinin çalışmadıkları; %80’inin çalıştıkları belirlenmiştir. Annelerin tamamının dört yıllık bir üniversite bitirdikleri; annelerin %40’ının pandemi süresince gün boyunca on-line çalıştıkları; %40’ının ise daha sınırlı zamanlarda online çalıştıkları belirlenmiştir. Ayrıca çalışmaya katılan babaların %16.6’sı gün boyunca online ortamda çalışırken %33.3’ü işlerini telefon veya internet kullanarak uzaktan takip ettiklerini ancak gün boyunca takip ettikleri bir iş süreçlerinin olmadığını belirtmişlerdir. Babaların %33.3’ü bu süreçte salgın nedeni ile işlerini yapamadıklarını; %16.6’sı ara sıra işe gidip geldiğini belirtmişlerdir. Kadınların %40’ı, erkeklerin %16.6’sı evden online çalıştıklarını ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının yaş ortalamaları 4.13’tür.

Veri Toplama Araçları

Araştırma problemleri doğrultusunda, hem anne hem de babalara yedi adet yarı yapılandırılmış görüşme sorusu yöneltilmiştir. Veriler, çalışma grubundaki katılımcılarla gerçekleşen telefon görüşmeleri yoluyla elde edilmiştir. Telefonda yapılan görüşmeler görüşmecilerin izni ile kayıt altına alınmıştır. Yüz yüze etkileşim gerçekleştirilememiştir. Bu durum, salgın sebebiyle, araştırmanın mevcut koşullardan kaynaklı sınırlılığı olarak değerlendirilebilir. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları kapsamında ebeveynlere sorulan soruların bazıları şunlardır; salgın sürecinde evde kaldınız, bazen günlerce evden çıkmadığınız oldu, bu dönemde neler oldu? Bu süreci nasıl yaşadınız? Bu süreçte hissettiğiniz duygular nelerdir? Çocuğunuzla daha çok vakit geçirmeye başladınız, bir arada oldunuz. Çocuğunuzla ilişkiniz bu süreçten nasıl etkilendi. Çocuğunuzla neler yapıyorsunuz? Oyunsanız hangi oyunlar? Salgından önce çocuklarınızla geçirdiğiniz zaman hakkında ne düşünüyorsunuz? Öncesinde neler yapıyordunuz? Siz çocuğunuzla zaman geçirirken eşiniz neler yapar? Kendinizi bir baba/anne olarak nasıl değerlendirirsiniz? Çocuklarınız sizin nasıl bir baba/anne olduğunuzu düşünürler? Bu süreçten önce sorsaydık çocuğunuz ne derdi? Şimdi sorsak ne der? Eşiniz bu süreçten önce sizin nasıl bir baba/anne olduğunuzu söylerdi? Şimdi

sorsak ne der? Sizin nasıl bir baba/anne olduğunuzu düşünür? Çocukların eğitimleri konusunda neler değişti?

Verinin Toplanması

Araştırma kapsamında veriler, demografik bilgiler ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları olmak üzere iki kısımdan oluşan form aracılığıyla toplanmıştır. Veri Covid/19 pandemisi sonrasında alınan tedbirlerle okulların kapatıldığı ve çalışmaların sınırlandırılmaya başlandığı 12 Mart 2020 tarihinden yedi hafta sonra 2-3 Mayıs 2020 tarihlerinde toplanmıştır. Demografik bilgiler kapsamında ebeveynlerin çalışma durumu, Covid-19 sürecinde gün içinde evde kalma durumları, çocuklarının yaşları ve sayılarına ilişkin veriler toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi “verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi ve bulguların tanımlanması ve yorumlanması” aşamalarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu doğrultuda öncelikle veriler deşifre edilerek kodlamalar yapılmıştır. Kodlar bir bütün oluşturacak şekilde sınıflandırılarak temalar oluşturulmuştur. Sonra elde edilen bulgular tanımlanarak yorumlanmış ve alan yazın kapsamında tartışılmıştır. Verilerin geçerliliği için analiz edilen veriler bir uzman tarafından tekrar incelenmiş uzmanlar arasında görüş birliği aranmıştır. Uzmanların önerileri doğrultusunda tema ve kategorilere son şekli verilmiştir. Akran değerlendirmesi (Creswell, 2017) verilerin ikinci bir değerlendirmecinin araştırmaya dahil edilmesine dayanan bir geçerlilik sağlama yöntemidir. Bu bağlamda bir değerlendirici verileri değerlendirmiş ve kategorilerin oluşturulmasında değerlendirmelerinden yararlanılmıştır. Ayrıca anne babaların görüşleri de doğrudan verilerek verilerin dış geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Alıntılara yer verilirken gizlilik ilkesi doğrultusunda, anneler A1, A2, ...A6; babalar B1, B2, ..B6 şeklinde ifade edilmiştir. Evli çiftler aynı rakamlarla kodlanmıştır. Creswell (2017), katılımcılarla yoğun bir etkileşim sağlamanın nitel araştırmada doğru ve geçerli bilginin elde edilmesinde önemli rol oynadığını belirtmektedir. Araştırmada ailelerdeki anne ve babalarla farklı zamanlarda ve derinlemesine görüşmeler yapılmış ve anne babalar ile çocuklar arasındaki etkileşimin covid19 pandemi sürecinden nasıl etkilendiğine ilişkin veri elde edilmiştir.

BULGULAR

Covid-19 Salgını Sürecinde Ebeveynlerin Deneyimlerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında Covid19 pandemisi sırasında anne, baba ile çocuklar arasındaki etkileşime ilişkin bulgular ele alınmaktadır. Anne babaların deneyimlerine ilişkin bulgular bir sonraki sayfada Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Covid-19 Salgını Sürecinde Anne Babaların Deneyimleri İle İlgili Görüşleri

Tema	Kategori	Kod	Katılımcılar	f	Örnek Cümle
Babaya Etkileri	Anne açısından Etkiler	Babanın değiştiği, Çocuğa daha zaman ayırdığı, Çocukla oyun oynadığı,	A1, A2, A3, A4, A5	5	Çocuklarla eşim çok ilgileniyor (A2); Eşim evden çalışmadığı için kızımızla daha çok ilgileniyor (A3); Eskiden çocukla vakit geçirmezdi şimdi geçiriyor (A4)
	Baba açısından Etkiler	Daha ilgili bir baba olduğu, Babalğının değiştiği, Eşini daha iyi anladığı	B1, B2, B3, B4, B5	5	Kızımı daha önce hiç tanımamışım, üzıldüm (B5); Çocuğumun ne kadar değerli olduğunu anladım (B1); Eskiden sadece hafta sonları zaman geçirirdik (B1, B3, B5). Eskiden oğlumla hiç iletişimim yoktu, çok iyi oldu bu (B4).
Anneye Etkileri	Anne açısından Etkiler	Çocuklara bakmak ve online çalışmanın güçlüğü	A1, A2, A3	3	Evden çıkamayıp iki çocukla bir de çalışmak zorunda kalmak çok sıkıntıya soktu bizi (A1); Evden online çalışıyorum, Rutin ev işlerini yapıyorum (A3)
	Baba açısından Etkiler	Ev işlerini yapmanın zorluğu	A2, A3, A4	3	Günümün önemli bir kısmı ev işi ve yemekleri yapma ile geçiyor (A2); Rutin ev işlerini yapıyorum. Yorucu oluyor tabii ki (A3)
		Baba açısından Etkiler	Çalışma ile birlikte çocuklara bakmak ve eğitimleri ile ilgilenmenin zorluğu	B1, B3, B4	3
		Ev işlerini yapmanın zorluğu	B1, B2, B3, B4, B5	5	Normal mesai gibi çalışma saatleri dışında öğlen aralarında eşim yemek yapıyor (B1, B3); Eşimin ev işi, yemek, temizlik işleri oluyor (B2); Eşim ev işleri ve bebekle ilgilenir (B4)

Tablo 2 (Devamı)

Covid-19 Salgını Sürecinde Anne Babaların Deneyimleri İle İlgili Görüşleri

Tema	Kategori	Kod	Katılımcılar	f	Örnek Cümle
Çocuğa Etkileri	Anne açısından Etkiler	Okuldan uzaklaşma üzüntüsü ve uzaktan eğitim sürecinin güçlüğü	A2, A3, A4	3	Oyun grubuna başlamıştı. Çok seviyordun (A4);
		Sınır koymamanın güçlükleri	A3, A5	2	Kızımızın isteklerini yapmakla geçiyor hayatımız aslında (A5); Çocukların isteklerini ön planda tutarak yaşıyoruz. Bu da bizi çok yoruyor (A4).
	Baba açısından Etkiler	Sınır koymamanın güçlükleri	B1, B2, B3, B4	4	Sıkılıyorum bazen onun oyunlarına tabii olmaktan devamlı olarak evcilik oynamak istiyordum (B2); Çocuklarımızın isteklerini daha ön planda tutar şekilde yaşıyoruz. Bu da bazen beni yoruyor (B3)
Diğer Aile Bireyleri ne Etkileri	Anne açısından Etkiler	Destek alma	A4	1	Çok iyi oldu bence çünkü babası ve annesi hep yanında (A4);
	Baba açısından Etkiler	Destek alma	B1	1	Anneanne ve dedenin desteği ile bir nebze rahatladık tabii (B1)

Tablo 2 Covid 19 pandemi sürecinin anne babaya etkileri ile ilgili anne ve babaların görüşlerini göstermektedir. Anne ve babaların görüşmeleri; babaya, anne, çocuğa ve diğer aile bireyelerine etkiler olarak kategorilendirilmiştir. Babaya etkileri bağlamında annelerin tamamı, altı babanın beşi babanın değiştiği, çocuğa daha fazla zaman ayırdığı, eşini daha iyi anladığı ve çocuğa daha ilgili bir baba olduğu yönündedir. Anneye etkileri bağlamında beş anneden üçü çocuğa bakmanın, eğitimleri ile ilgilenmenin, online çalışmanın ve aynı zamanda ev işlerini yürütmenin güçlüğünü belirtmişlerdir. Anneliğe etkileri bağlamında altı babanın beşi, annenin ev işlerini yaptığına, ikisi çalışırken çocuğa bakmakta zorlandığına değinmişlerdir. Çocuğa etkileri bağlamında beş anneden ikisi; altı babadan dördü bu dönemde çocuğa sınır koymakta güçlük yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca üç anne okuldan ayrılmanın çocuğu üzdüğünü belirtmiştir. Diğer aile bireyelerine etkisi bağlamında annelerden A4 ve babalardan B1 salgınla beraber büyük anne ve büyük baba desteğini aldıklarını ve rahatladıklarını belirtmişlerdir.

Covid-19 Salgını Sürecinde Ebeveynlerin Duygularına İlişkin Bulgular

Bu bölümde Covid-19 salgını süresince ebeveynlerin hissettikleri duygulara ilişkin bulgular ele alınmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Anne ve Babaların Covid-19 Salgını Sürecindeki Duygularına İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	Katılımcılar	F	Örnek Cümle	
Annelerin Olumsuz Duyguları	Korku, yorgunluk, mutsuzluk, zorlanma	çaresizlik, sıkışmışlık,	A1, A2, A3, A4, A5	5	Çok yoruldum ve sıkışmış gibi hissediyorum (A3)
Babaların Olumsuz Duyguları	Sıkıntı, bunalım, gerginlik, öfke, acizlik, gelecek belirsizlik korkusu	çaresizlik, kızgınlık, kaygısı,	BY, B2, B3, B4, B5	5	Kızgınlık, öfke, çaresizlik ve bunalma hissettim (B4)
Babaların Olumlu Duyguları	Mutluluk		B1	1	İyi ki olmuş korona gibi hissediyorum. Ailemle daha uzun zaman geçirmeye başladık. Bu beni çok mutlu etti. Farkına varamadığım birçok şeyi fark ettim (B1).

Tablo 3 Covid 19 pandemi sürecinde anne ve babaların duygularına ilişkin görüşlerini göstermektedir. Beş anne bu dönemde korku çaresizlik, mutsuzluk, yorgunluk gibi olumsuz duygular yaşadıklarını belirtmişlerdir. Altı babanın beşi öfke, kızgınlık, acizlik, gelecek kaygısı gibi olumsuz duyguları hissettiklerini; bir baba ise mutluluk hissettiğini belirtmiştir. Mutluluk hisseden baba“ailemle daha uzun zaman geçirmeye başladık” ifadesini kullanmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmanın amacı; bu araştırma covid-19 pandemisi sürecinde okulların tatil edilmesi ve sokağa çıkmanın yasaklanması sonucunda evde çocuklarıyla kalan ebeveynlerin annelik ve babalık deneyimlerini, çocuklarıyla ilişkilerinin süreçten nasıl etkilendiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Varol ve Toguç (2020), pandeminin, pandemiye yönelik uygulamaların toplumsal sonuçlarının incelenmesinin önemine vurgu yapmıştır, bu bağlamda araştırma kısıtlamalar sırasında evde akalan anne babaların aile içindeki etkileşimlerini ortaya koyması açısından önemlidir.

Çocukların tamamı ebeveynlerin desteği ve gözetimine ihtiyaç duyan bir yaş grubundadırlar. Araştırmada annelerin %100'ü babaların bu süreçte değiştiklerini, çocukları ile daha fazla zaman geçirdiklerini, oyun oynadıklarını belirtmişlerdir. Babaların da %83.3'ü babalığının tadına vardığını, bu dönemde çocuklarını daha iyi tanıdığını, oyunlar oynadığını ve eşi ile güzel zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir. Babalardan biri bu süreci yaşadığı için mutlu olduğunu babalıkla ilgili pek çok farkındalıklar geliştirdiğini belirtmiştir. Karataş (2020), travmatik yaşantıların kimi durumlarda travma sonrası yeni kararlar alma, gelişme gibi etkilerinin olabileceğini belirtmektedir. Bu bağlamda aileleri ile geçirdikleri sürenin artması ile birlikte bireylerin süreci kazançları ile değerlendirebildikleri görülmektedir. Annelerin bu süreçte ev içi işleri üstlenmeye devam ettikleri bu bağlamda cinsiyetçi bir işbölümünün varlığını sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Annelerin %60'ı ev işlerini yapmanın zorluğunu, babaların ise %33.3'ü annelerin çalışmayla beraber ev işlerini yapmakta güçlük yaşadıklarını; %83.3'ü annelerin çalışmanın yanında ev işlerini yapmaya devam ettiklerini belirtmişlerdir.

Annelerin %60'ı çocuklarının kreşlere gittiğini ancak pandemi ile birlikte kreşe gitmedikleri için başlangıçta çok üzüldüklerini zamanla duruma alıştıklarını belirtmişlerdir. Çocukların

günlük yaşamlarının büyük bir çoğunluğunu geçirdikleri okullar, onların zihinsel ve sosyal becerilerinin gelişmesinde önemli rol oynayan ortamlardır. Okullar aynı zamanda, ana-babaların, çocuklarının gelişimi hakkında bilgi ve destek aldıkları en önemli birimlerdir. Bu bakımdan çocukların okullardan ve arkadaşlarından uzak kalmalarının çocuklar açısından önemli güçlükler oluşturduğu yönündeki kanıtı güçlendiren sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan annelerin bu tespitlerinin yanında babaların %66.6'sı bu dönemde çocuklara sınır koymakta zorlandıklarını, sürekli çocukların oyunlarına katılmaktan dolayı zorlandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmada babaların büyük oranda çocuklar tarafından oluşturulan oyunlara katıldıkları yalnızca bir babanın çocuğun kurduğu oyunu saçma bulduğunu ve kendisinin daha “öğretici” oyunlar oynaması için çocuğunu teşvik ettiğini belirtmiştir. Çocuğun gelişiminde spontan oyunun önemi bilinmektedir. Çocuğun oyun ortamında olmasının onun gerçek yaşama alıştırdığı, gerçek yaşamdaki rollere ve ilişkilere oyun yoluyla adapte olduğu söylenebilir. Bu bağlamda çocuğun bu dönemde babasının katkısıyla oyun imkanı bulmuş olması önemlidir. Bu durumun baba çocuk ilişkisini eğlenceli bir biçimde geliştiren bir işlev gördüğü anlaşılmaktadır. Babaların bu süreçte oyun oynama ve oynatma rolünü üstlenmiş olmasının aile dinamiği açısından dengeleyici bir işlev görmüş olduğu düşünülmektedir. Çocuk sadece oyun oynarken yaratıcıdır ve bu sırada benliğini ortaya koyabilme fırsatı bulmaktadır. Bu bağlamda bu dönemde çocukları ile spontan paylaşımlarda bulunan babaların çocuklarının gelişimlerine daha önemli bir destek sundukları düşünülmektedir.

Araştırmayla ortaya çıkan bir başka önemli bulgu pandemi döneminde çekirdek aileden çıkılarak büyük aileye duyulan ihtiyacın artmış olmasıdır. Anne ve babalardan büyük anne ve büyük baba desteği alabilenler, bu desteğin kendilerini rahatlattığını ve büyük kolaylıklar sağladığını belirtmişlerdir.

Pandemi sürecinin anne ve babalarda yarattığı duygulara ilişkin görüşmelerden bu sürecin annelerde korku, yorgunluk, çaresizlik, sıkışmışlık, mutsuzluk ve zorlanma duygusuna neden oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Babaların ise sıkıntı, bunalım, çaresizlik, gerginlik, öfke, kızgınlık, acizlik, gelecek kaygısı, belirsizlik korkusu duygularını yaşadıkları görülmektedir. Yalnızca bir baba ailesi ile zaman geçirme fırsatı bulduğu için mutlu olduğunu belirtmektedir. Araştırmanın bulguları Covid/19 pandemi sürecinin babaların rollerinde önemli değişimlere neden olduğunu, annelerin ise ev içi işlerle birlikte çalışmalarını nedeni ile yüklerini arttırdığını ortaya koymaktadır. Aynı zamanda evden çalışmanın ailelerin özel yaşamlarını sınırlandıran bir etki yarattığı da araştırmada ulaşılan bir başka sonuç olmuştur. Çocukların bakımlarını annelerin sürdürmesine karşılık, ruhsal dengelerini koruyabilmek ile ilgili sorumlulukları babaların üstlenmiş olması cinsiyet rolleri bağlamında dikkat çekici bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca annelerin ve babaların, çocuklarının okuldan uzak kalması ile birlikte mutsuzluk yaşadıklarını, anne baba olarak çocuklarının eğitim süreçlerine katılımlarının arttığını belirtmektedirler.

ÖNERİLER

Araştırma, pandemi sürecinde gerçekleştirildiğinden çeşitli sınırlılıklar barındırmaktadır. Sonraki araştırmalarda daha fazla kişiye ulaşabilmek adına ebeveyn çocuk ilişkilerinde değişimi ölçmeye yönelik ölçekler kullanılabilir. Çocukla uzun zaman geçirmenin anne ve babaya etkileri ile ilgili değerlendirmeler yapılabilir. Ayrıca, anne babaların yanında çocuklardan da bilgi almak ve babaları ile yaşadıkları oyun deneyimleri hakkında derinlemesine bilgi edinmek ilgi çekici bulgulara ulaşılmasına ve araştırma sonuçlarımızın desteklenmesine imkan sağlayabilecektir.

Anne babalar açısından böylesi süreçlerden aile bütünlüğünün sağlayabilmek ve ruhsal dengenin korunabilmesi, ev içi işbirliğinin sağlanabilmesi ile mümkün olabilecektir. Bu bağlamda gerçekleştirilebilecek ebeveyn eğitimleri, zorlu süreçlerde aile bütünlüğünü güçlendirecektir. Bu bağlamda cinsiyetçi rolleri sürdürmek yerine yaratıcı bir işbirliği oluşturmak önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca evden çalışma durumlarında ev içi özel alanın kaybolmaması adına sınırların doğru çizilmesi, çalışma alanının özel alandan ayrı tanımlanması oldukça önemli bulunmaktadır. Pandemi döneminde aile içi etkileşimlerde anne baba katılımının yüksek düzeyde olmasının aile bireylerini için güçlendirici etkisi olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda aile içi etkileşimi arttıracak eğitimler, teşvik edici etkinliklerin düzenlenmesi, ailede paylaşımı arttıracak ev içi uygulamalara yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir. Öğretmenler bu dönemde uzaktan eğitimin sağladığı imkanlarla ailelere de ulaşılabilir olanağına sahiptirler. Bu nedenle dersler tasarlanırken ailelere ders içeriği ile bağlantılı etkinliklerin verilmesi dersin kalıcılığını sağlanın ve anne babaları eğitim sürecine dahil etmenin yanında anne babaların çocuklarıyla birlikte iyi olmalarını destekleyen bir işlev görecektir.

Çatışma Beyanı

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz” .

Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmanın planlanmasından uygulanmasına, verilerin toplanmasından verinin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Çalışmanın yazım sürecinde bilimsel etik ve alıntı kurallarına uyulmuş, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

KAYNAKÇA

- Akoğlu, G. ve Karaaslan B. T. (2020). COVID-19 ve İzolasyon Sürecinin Çocuklar Üzerindeki Olası Psikososyal Etkileri. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 99-103
- Akgün E., Yeşilyaprak B. (2011). Anne Çocuk Oyun Etkileşiminde Niteliksel Boyut: Annelerin Sözel İfadelerinin Değerlendirilmesi. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 40, 11-20
- Alisinanoğlu, F., Karabulut, R. ve Türksöy, E. (2020). Pandemi Sürecinde Çocukluk Dönemi Korkularına Yönelik Aile Görüşleri. *Uluslar arası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*,(6) 14, 547 – 568.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (23. Baskı). Pegem Yayınları.
- Cambridge, (2020). <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/pandemic>. 14.07.2020 tarihinde alınmıştır.
- Cnntürk, (2020).(<https://www.cnnturk.com/dunya/dunyayi-kasip-kavurdu-koronavirus-salgininin-100-gunu?page=22>). 14.07.2020 tarihinde alınmıştır.
- Cimon-Paquet C. Tétrault, ÉBernier, A. (2019). Earlyparent–child relationshipsand child sleep at school age. *Journal of Applied Developmental Psychology*.64
- Collins, W. A.,Maccoby, E. E., Steinberg, L., Hetherington, E. M., & Bornstein, M. H. (2000). Contemporary research on parenting: The case for nature and nurture. *American Psychologist*, 55, 218–232.
- Collins, N. L.,ve Read, S. J. (1990). Adult attachment styles working models and relationship quality in datingcouples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 644-663.
- Coyne, L.W.,Gould, E.R., Grimaldi, M., Wilson, K. G., Baffuto, G., Biglan, A. (2020). First thingsfirst: Parent psychological flexibility and self-compassion during COVID-19. *Behavior Analysis in Practice*. <https://doi.org/10.1007/s40617-020-00435-w>

- Creswell J. W. (2017). Resaerch Design Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches (Çev. Ed. Selçuk Beşir Demir) *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*(s. 201-202) içinde. Nobel Yayınları.
- Creswell, C., ve Willetts, L. (2012). *Overcoming Your Child's Fears and Worries*. UK: Hachette
- Çağdaş, A., Seçer, Z. (2006). *Anne Baba Eğitimi*, (2. Baskı). Kök Yayıncılık.
- Çakıcı S. (2006). *Alt Ve Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Ailelerin Anne-Çocuk İlişkilerinin Ve Aile İşlevlerinin Anne-Çocuk İlişkilerine Etkisinin İncelenmesi*. Ankara Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- David, K.M. ve Murphy, B.C.(2007). Interparental conflictand preschoolers' peerrelations: The moderating roles of temperament and gender. *Social Development*,16 (1),1-23.
- Dereli E. ve Dereli B. M. (2017). Ebeveyn-Çocuk İlişkisinin Okul Öncesi Dönem Çocukların Psikososyal Gelişimlerini Yordaması. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal Of Education Faculty)*, XIV, 1 (227), 250-258
- Euronews, (2020).<https://tr.euronews.com/2020/01/30/dso-koronavirus-salg-n-yla-ilgili-uluslararası-kamu-sağl-g-acil-durumu-ilan-etti> 14.07.2020 tarihinde alınmıştır.
- Euronews, (2020). (<https://tr.euronews.com/2020/05/04/dunyada-covid-19-salg-n-n-ilk-100-gununde-yasananlar-ilk-nerede-ortaya-c-kt-nas-l-yay-ld>).
- Evirgen N. (2010).*Aile İçi Örgütlerin Çocukların Algıları Açısından İncelenmesi*.Ankara Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Uygulamalı Psikoloji) Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
- German, L. (1994). *Cinsiyet, Sınıf ve Sosyalizm*. Babil Yayınları
- Goldberg, H. (1996). *Erkek Olmanın Tehlikeleri*. (Çeviri, Selçuk Budak). Öteki Yayınevi.
- İçişleri Bakanlığı, (2020). (<https://www.icisleri.gov.tr/2-gun-sokaga-cikma-yasagi>)
- Kağıtçıbaşı, Ç., Bekman, S. ve Sunar, D. (2003) *Başarı Ailede Başlar*, Ya-Pa Yayınları.
- Karataş, Z. (2020). COVID-19 Pandemisinin Toplumsal Etkileri, Değişim ve Güçlenme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 4(1), 3-15
- Koçak, Z. ve Harmancı, H. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde ailede ruh sağlığı. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (5), 183-207.
- Kocatepe B. ve Bilgi S. (2018) “Toplumsal Bir İnşa Olarak Babalık: Annelerin Yaşam Öykülerinde Baba İmgesi ” *Fe Dergi*, 10(2), 43-59.
- Lau, JT, Yang, X, Tsui, HY, Pang, E, Wing, YK. (2006). Positive mental health-related impacts of the sars epidemic on the general public in Hong Kong and their associations with other negative impacts. *J. Infect* (53), 114–124
- Mathijssen, JJJP, Koot, HM, Verhulst, FC, De Bruyn, EEJ ve Oud, JHL (1998). Therelationshipbetweenmutualfamilyrelationsandchildpsychopathology. *Journal of Child PsychologyandPsychiatry*, 39(4), 477–487. <https://doi.org/10.1017/S0021963098002388>
- Merriam, Sherridan B. (2013). *QualitativeResearch, a Guide of Design andImplementation*(Çev. Ed. Selahattin Turan)*Nitel Araştırma, Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*.(s. 16-85) içinde. Nobel Yayınları.
- Murry, VM, Brody, GH. (1999). Self-regulationand self-worth of Black childrenreared in economicallystressed, rural, singlemotherheadedfamilies: Thecontributions of risk andprotectivefactors. *Journal of FamilyIssues*. 20:458–484
- Ogelman, H. G., ve Çabuk, F. U. (2013). 5 yaş çocuklarının sosyal konumlarının anne babalarının kabul red düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(18).
- Özyürek A. ve Gürleyik S. (2016) Anne Babaların Okul Öncesi Dönem Çocukları İle Etkileşimlerinde Oyunun Yeri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi (TheJournal of International SocialResearch)*,9(42)
- Prasso, S. (2019). China’s divorce spike is a warning to rest of locked-down world. *Bloomberg Businessweek*. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-31/divorces-spike-in-china-after-coronavirus-quarantines>. 28.06.2021 tarihinde alınmıştır.
- Sakarya, D. Ve Güneş, C. (2013). Van depremi sonrasında travma sonrası stres bozukluğu belirtilerinin psikolojik dayanıklılık ile ilişkisi. *Kriz Dergisi*. 21(1), 25-32. DOI:10.1501/Kriz_0000000335
- Schonfeld, D. J. ve Demaria, T. (2015). Providingpsychosocialsupporttochildrenandfamilies in theaftermath of disastersandcrises. *Pediatrics*, 136(4), 1120-1130.
- Segrin, C. ve Flora, J. (2005). *Familycommunication*. NJ: Lawrence ErlbaumAssociate.
- Sezen, F. (2009). İnfluenzaPandemileri. *Türk Hij. Den. Biyol. Derg*, 66 (2) Ek 2
- Spinelli M, Lionetti F, Pastore M andFasolo M (2020).Parents' StressandChildren'sPsychologicalProblems in FamiliesFacingthe COVID-19 Outbreak in Italy. *Frontiers inPsychology*. 11:1713. doi: 10.3389/fpsyg.2020.01713
- Stern D. N.,Bruschweiler-Stern N., ve Freeland A., 2013. *Bir Annenin Doğuşu*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Ural O., Güven G., Azkeskin K. E., Sezer T., Yılmaz E., Akşın E., Bayındır, D. (2014). Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Annelerin Kabul-Red Düzeyleri İle Sosyal Davranış Denetimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Bayındır Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(14), 456-471
- Varol, G., Tokuç, B. (2020). Halk sağlığı boyutuyla türkiye’de covid-19 pandemisinin değerlendirilmesi. *Namik Kemal Tıp Dergisi*, 8(3): 579 - 594
- Yavuzer, H.(2009). *Ana-Baba ve Çocuk*. (20. Basım).Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H., (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık
- Yörükoğlu, A.(2004). *Gençlik Çağı*. (12. Basım). Özgür Yayınları: 13-203.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Early childhood period in human life and relations with parents or care givers during this period are very important. Individuals form the basis of their personality with the messages and messages they receive during this period and build their future life roles on this basis (Cimon-Paquet, Tétreault, ÉBernier, 2019; Çakıcı 2006). Collins, Maccoby, Steinberg, Hetherington, and Bornstein (2000) state that the quality of parent-child relationship in early childhood continues to have an impact in the laterst ages of life.Yörükoğlu (2002) and Murry, Brody (1999). states that the child wants to be cared for, protected and taken care of in the first childhood period. During this period, the relationship that develops between parents and children based on protection and support is very valuable. Inadequate support of the childor not living in a safe family environment brings along difficulties in interpreting, making sense and expressing the difficulties in thinking skills. Schonfeld and Demaria (2015) and Schonfeld, and Demaria (2015). state that children are more affected by traumatic events such as pandemics and natural disasters compared to adults because they do not have the skills to meet their mental needs on their own. The positive effect of schools on the normalization processes of children is advantage ous environments that are frequently used in other natural disasters. However, not being able to go to schools during the pandemic period has turned into a cause of trauma for children. Based on all these, this study aims to examine the parents' experiences with their children, who had to stay at home with the closure of schools during the Covid-19 pandemic processor had to stay at home with cur fews, and the parenting experiences that the support they provide to their children in this process develops accordingly (Akoğlu ve Karaaslan 2020). Coyne, Gould, Grimaldi (2020) state that domestic abuse at home may in crease due to the increase in the stres levels of individuals living at home during such periods. During the pandemic process, in addition to the total or partial break down of the boundaries between work and home life for parents in general, the fact that children in formal education have to continue their education in the home environment through distance education makes it necessary to make new arrangements in thefamily, balanced and a sustainable approach is getting harder to follow (Akoğlu and Karaaslan, 2020; David ve Murphy 2007; Kağıtçıbaşı, Bekman ve Sunar, 2003; Mathijssen, Koot, Verhulst and at all., 1998). Cimon-Paquet, Tétreault, Bernier (2019) determined that a high-quality mother-child relationship prolongs the child'ssleep time within six years. In this context, therelationshipbetweenthechildandtheparent is effectiveeven on biologicalfunctions in ordertoreturnto normal life and protect mental health in difficultprocesses. The reflections of gender inequality in the relationship between parents are also seen in the pandemicGerman 1994; Goldberg, 1996).Spinelli, Lionetti, Pastore andFasolo (2020),, Coyne, Gould, Grimaldi, Wilson and at all., 2020) states that during the pandemic period, child-parent relations are affected in different areas.

Method

The research seeks answers to the following questions1. What are the experiences of parents during the pandemic process?2. What has changed in parent-child relationships and the relationships between parents with the pandemic?3. What are the feelings of parents about the pandemic period? The research was designed as a descriptive case study.The data were obtained through telephone interviews with the participants in the study group. Telephone interviews were recorded with the permission of the interviewees. In the research, 11 people reached by using typical case sampling, one of the purposeful sampling types, constituted the participants of the research.

Findings

In the study, 40% of mothers work online during the day, but 16.6% of fathers work online during the day, while 33.3% of them follow their work remotely using the phone or internet.In the study, all of the mothers stated that fathers changed in this process, they spent more time with their children and played games. 83.3% of fathers stated that they enjoyed their fatherhood, got to know their children better during this period, played games and had a good time with their spouse.In addition to these determinations of the mothers, 66.6% of the fathers stated that they had difficulty in setting boundaries for their children during this period, and that they had difficulty in constantly participating in the children's games.